

Віталій Черноус

аспірант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: д.е.н., професор Оксана Десятнюк

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІСКАЛЬНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Потреба у дослідженні сучасних тенденцій функціонування й можливостей удосконалення фіскального простору держави полягає у гострій необхідності забезпечення стабільного розвитку соціально-орієнтованого ринкового господарства в Україні. Ключова ідея наукової роботи полягає у необхідності впровадження діджиталізації задля забезпечення високого рівня національної безпеки у поєднанні з цифровими фіскальними технологіями сучасного світу. Актуальність поставленої проблеми полягає в тому, що в Україні питання цифровізації фіскального простору набуває широкого розповсюдження тоді, коли країна зіткнулась з проблемою нестачі коштів в бюджеті для виконання державою своїх функцій.

Проблематика здійснення фіскальної політики окремої держави та на світовому рівні займає вагоме місце в дослідженнях закордонних та вітчизняних вчених. Нині світова фінансова наука напрацювала багато як теоретичних постулатів так і прикладних рішень у сфері ведення фіскальної політики. Проте протягом останніх років ця проблематика набула нової актуальності, що зумовлено кризовими явищами в економіці, спричиненими наслідками пандемії COVID-19 та військовою агресією росії проти України. Підтвердженням цього є тематика публікацій міжнародних організацій, присвячених ефективній розбудові фіскальної політики на базі цифровізації фіскального простору.

Швидкі трансформації соціально-економічних процесів держави зумовили інтенсивність прогресування цифровізації та впровадження новітніх механізмів її функціонування й розвитку у більшість сфер суспільного життя майже усіх країн світу. Україна не стала винятком, хоча рівень її технічного забезпечення доволі низький, а відтак, впровадження будь-яких новітніх технологій викликає чималі труднощі.

В Україні цифрова трансформація відбувається дещо повільними темпами в порівнянні з західним ринком. Однак, аналізуючи світове дослідження компанії Riverbed Technology в дев'яти розвинених країнах, таких як США, Бразилія, Німеччина, Франція, Китай, Сінгапур, Індія, Великобританія, Австралія (об'єктами опитування були підприємств в сфері продаж, транспорту, промисловості, охорони здоров'я), 95% респондентів заявили про неспроможність на даний час впровадження діджиталізації у власні бізнес-процеси [1].

Першочергово, ключовими проблемами в процесі цифрової трансформації фіскального простору виступають обмежений бюджет та застаріла мережева інфраструктура. До негативних чинників також слід віднести непрозорість роботи

кінцевих споживачів, низьку кваліфікацію відповідного кадрового потенціалу та невисока зацікавленість керівництва в імplementації цифрових ініціатив.

Констатуємо, що за останні декілька років суттєво зросла кількість послуг у сфері фінансів та оподаткування, які надаються в електронному варіанті (онлайн). Наприклад, створено Електронний кабінет платника податків, який становить собою новий електронний сервіс веб-порталу ДПС України, який за допомогою спеціального інструмента доступу (наприклад, електронної картки платника податків) з використанням електронно-цифрового підпису дозволяє платнику податків працювати з органами податкової служби в режимі реального часу [2, с. 73].

Розвиток технологій сьогодні призводить у сфері оподаткування до двох взаємодоповнюючих, але протилежних за напрямком процесам: з одного боку, відбувається скорочення тіньового сектора за рахунок технологічного розвитку податкового контролю та податкового адміністрування, а з іншого – нарощування обсягів цього тіньового сектора в неконтрольованих або слабо контрольованих видах діяльності.

Процедури цифровізації полегшують роботу фіскальних інституцій у систематизації наявної інформації в різних ланках бюджетно-податкової системи, а отже, кращому виявленні уникнень та ухилень від оподаткування [3, с. 103]. Загалом застосування інформаційного ресурсу при вдосконаленні податкових систем внаслідок цифровізації зможе в такий спосіб полегшити компроміс ефективності-справедливості оподаткування.

Пріоритетами розбудови фіскального простору України має ставати його глобалізація та міждержавний обмін бюджетно-податковою інформацією, осучаснення фіскальної термінології, креативне розширення податкової бази за рахунок інкорпорації нових методів і технологій фіскального контролю [4, с. 91].

Отже, цифровізація фіскального простору як пріоритетної детермінанти сучасної фіскальної політики України є актуальним завданням, оскільки ефективна реалізація цього процесу підвищить ефективність процедур формування, розподілу, цільового використання та контролю бюджетних ресурсів держави та органів місцевого самоврядування. Водночас, Україні слід активно оцифровувати податкову інформацію, модернізувати наявні підходи у фокусі формування ефективного фіскального простору на базі моніторингу світового досвіду, що сприятиме динамічному розширенню бази оподаткування в контексті зростання суспільного добробуту в умовах відбудови національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Riverbed Technology: 95% компаній не готові до цифрової трансформації. URL: https://www.pcweek.ua/themes/detail.php?ID=156965&sphrase_id=81091
2. Колісник А. С. Оподаткування в умовах цифровізації економіки: до питання правового регулювання. Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0, 21 травня 2021 року. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. С. 68-75.

3. Синютка Н. Г. Трансформація оподаткування та податкових процедур в інформаційному суспільстві: теоретичний концепт. *Облік і фінанси*. 2019. № 3. С. 100-106.
4. Луцик А. І., Синютка Н. Г. Податковий інструментарій фіскальної політики в умовах діджиталізації фіскального простору. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 1. С. 87-97.